

Yliopistokirjastot kirjankustantajina

Vastuullisuus, kieli ja avoimuus

Tiedejulkaisemisen päivät 8.–9.10.2019

[Anna-Sofia Ruth](#)

Tampereen yliopiston kirjasto
Tampere University Press

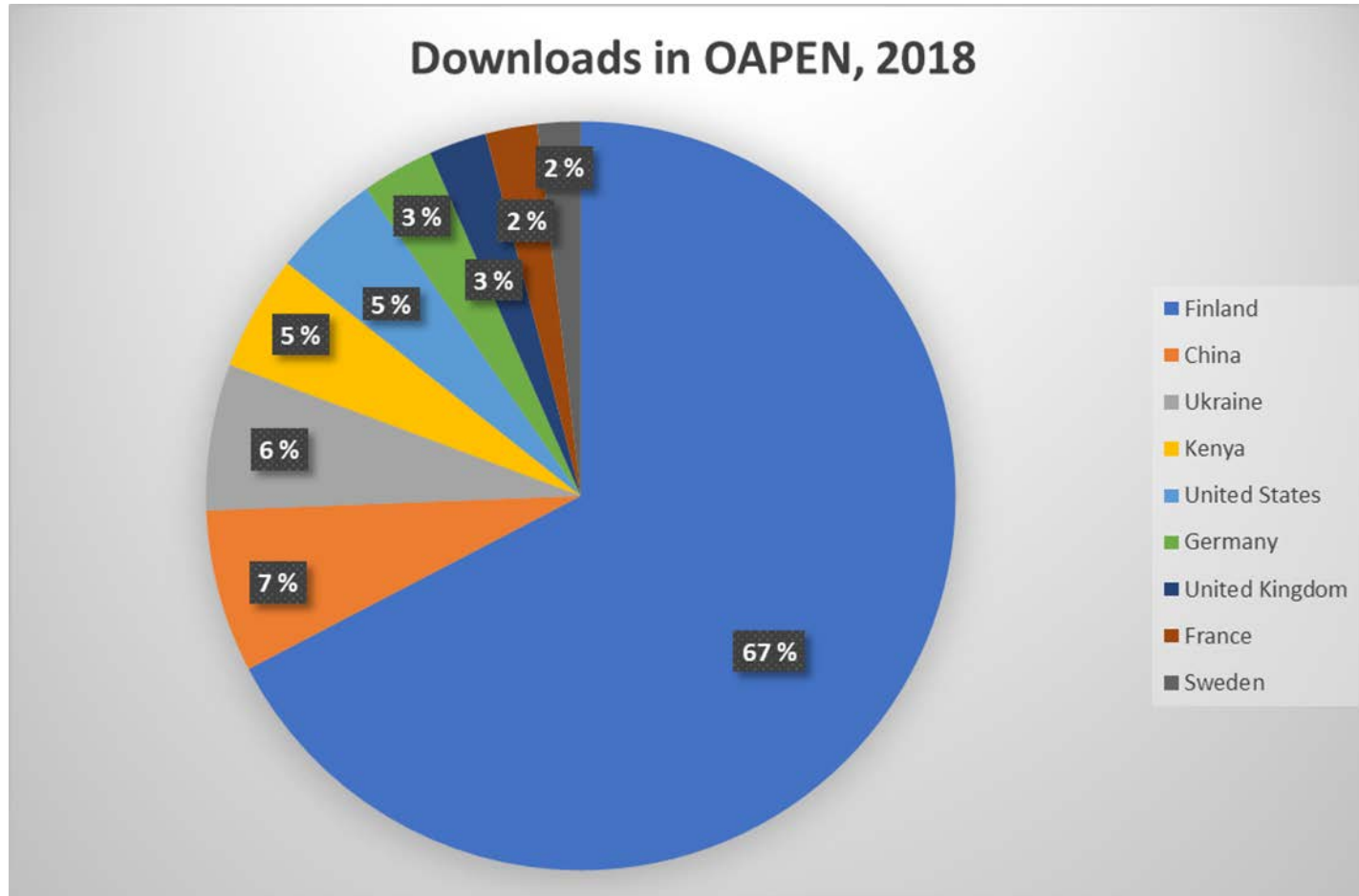
Kirja markkinoilla

- Kansainvälisillä markkinoilla kirjojen tuotot pienemmät kuin lehtien
- Nimekkeiden määrä kasvaa, nimekekohtainen myynti vähenee
- Lehtiin verrattuna suurempi määrä kustantajia, pieniä ja keskisuuria
 - Kaupalliset, ei-kaupalliset, yliopistokustantamot, tutkijavetoiset kustantamot
 - Kirjamyynti, e-kirjapaketit, kirjoittajamaksut (book processing charges, BPCs), joukkoistaminen, jäsenyysmaksut, konsortiot ym.

Julkaisutoiminta yliopistokirjastoissa

- Monia yliopistokustantamoita pyöritetään kokonaan tai osittain kirjastohenkilöstön voimin
 - Usein OA-malli
 - Pienet resurssit: tärkeää taustaorganisaation tuki ja infrat, yhteistyö, toimintaympäristön tuntemus, akateemiset toimitusneuvostot
- Tärkeää tunnistaa ihmistieteiden julkaisukulttuurien erityispiirteet tutkimuksen arvioinnissa
 - DORA-julkilausuma (San Francisco Declaration on Research Assessment)
 - Monikielisen tiedeviestinnän Helsinki-aloite
- Kansainväliset infrat ja palvelut tärkeitä näkyvyyden kannalta
 - OAPEN Library
 - Directory of Open Access Books (DOAB)

Julkaisukieli ja yleisöt

- TUPin julkaisuista 86 % suomenkielisiä (v. 2016–2019)
- OAPENissa viime vuonna yli 3000 latausta 84 maassa + käyttö muilla alustoilla
- Paikalliset aiheet näkyvät tilastoissa, esim. Kenian vesihuoltoa käsittelevä kirja

OA:n haasteita kirjamaailmassa

- Painetulla kirjalla on vahva status
 - Käytettävyys, tottumus
 - Näkyvyys (messut, jakelukanavat, kirjastojen kokoelmat)
 - Palkkiot (mm. arvostus, tekijänpalkkiot, lainauskorvaukset)
 - Mielikuvat ("laatu", kirjan käsite, painettu kirja vs. tiedosto)
 - Kirjan ulkoiset tunnusmerkit ja etenkin TSV:n vertaisarviointitunnus tärkeitä
- Painettu ja OA eivät kuitenkaan ole toistensa vastakohtia
- Miksei Open Access, kun kaikki digitaalisessa muodossa oleva voidaan kopioida ja jakaa (laittomastikin)?
 - Esim. Sci-Hub ja Docplayer

Avoim julkaiseminen maksaa

Mistä kestävä rahoitus OA-kirjoille?

- Kalliimpaa kuin artikkeleiden julkaiseminen
- Julkaisuprosessin pitkä kesto lehtiin verrattuna
- Kirjastojen budjetit rajalliset ja julkaisutoiminta harvoin prioriteettilistan kärjessä
- Yksi malli ei sovi kaikille, tarvitaan erilaisia malleja (eri tieteenaloille, eri maille)
- Organisaation tuki ei kata kaikkia kuluja ja todellisia kustannuksia ei voi siirtää kirjoittajamaksuihin, jos ole rahoitusratkaisuja

Kiitos!

www.tuni.fi/tup

tup@tuni.fi

<https://trepo.tuni.fi>